

تعاون و کشاورزی، سال بیست و سوم، دوره جدید، شماره ۱۰، تابستان ۱۳۹۱

بررسی دیدگاه اعضای شرکت تعاونی تولیدی دامشهر سپیدکوه خرم آباد در زمینه موانع و مشکلات فراروی توسعه تعاونی

سعید غلامرضایی^۱، مهشید بهادری^۲، سید مجتبی موسوی^۳

تاریخ دریافت: ۹۰/۷/۱ تاریخ پذیرش: ۹۱/۱/۲۰

چکیده

هدف این مقاله بررسی دیدگاه اعضای شرکت تعاونی تولیدی دامشهر سپیدکوه شهرستان خرم آباد لرستان درباره موانع و مشکلات فراروی توسعه آنهاست. این تحقیق از نوع توصیفی بوده و با استفاده از روش پیمایشی در سال ۱۳۹۰ انجام شده است. جامعه آماری مورد نظر کلیه اعضای فعال در امر تولید شیر شرکت تعاونی دامشهر سپیدکوه را در برمی گیرد ($N=81$). برای جمع آوری اطلاعات از روش تمام شماری استفاده و در نهایت ۶۴ پرسشنامه جمع آوری و تجزیه و تحلیل شد ($n=64$). ابزار اصلی این تحقیق پرسشنامه محقق ساخته بوده است که روایی صوری آن با نظرخواهی از استادان و کارشناسان صاحب نظر حوزه تعاونی دام تعیین شد. برای به تعیین پایایی پرسشنامه نیز از آزمون مقدماتی استفاده شد که ضریب آلفای محاسبه شده بین ۰/۷۸ تا ۰/۸۹ به دست آمد.

e-mail: sgholamrezai@gmail.com

۱ و ۳. عضو هیئت علمی دانشگاه لرستان

۲. دانش آموخته کارشناسی ارشد ترویج و آموزش کشاورزی دانشگاه تربیت مدرس

براساس نتایج این تحقیق، مشکلات در قالب شش محور دسته‌بندی شدند. اعضای شرکت تعاونی تولیدی بر روی موانع مالی و اعتباری به عنوان اولویت اول توافق داشتند. در این راستا مشخص شد همبستگی معنی‌داری بین متغیرهای "موانع مالی و اعتباری"، "موانع دیوانسالاری و مدیریتی"، "موانع نیروی انسانی و عاطفی"، "موانع فنی و تجهیزاتی" و "موانع ایمنی و امنیتی" با متغیر وابسته تحقیق (دیدگاه اعضا نسبت به موانع و مشکلات) وجود دارد، در حالی که همبستگی معنی‌داری بین "موانع تسهیلاتی و خدماتی" و دیدگاه اعضا نسبت به موانع و مشکلات مشاهده نشد. نتایج تجزیه و تحلیل رگرسیون به روش توأم نیز مشخص کرد که این متغیرها نزدیک به ۷۴ درصد از تغییرات نگرش را تبیین کرده‌اند. در نهایت بر اساس نتایج، توصیه‌هایی برای توسعه تعاونی تولیدی دامشهر ارائه شد.

کلیدواژه‌ها:

تعاونی تولید، توسعه، دامشهر خرم‌آباد، موانع مالی و اعتباری

مقدمه

در قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران تعاون به عنوان یکی از سه بخش نظام اقتصادی کشور ذکر شده است و در اصول ۴۳ و ۴۴ این قانون، بر تأمین شرایط و امکانات کار برای همه و قرار دادن وسایل کار از طریق تعاونیها در اختیار کسانی که قادر به کار هستند اما وسایل کار و سرمایه ندارند، تأکید شده است (عباسی و وظیفه‌شناس، ۱۳۸۷). آینده تعاون در کشورهای در حال توسعه تا حدودی بستگی به سیاستگذاری دولت و میزان مؤثر بودن وسایلی دارد که دولت برای اجرای سیاستها به کار می‌گیرد. در این کشورها دولتها برای اجرای برنامه‌های اقتصادی، از تعاون به عنوان ابزاری مفید، به ویژه در بخش کشاورزی، استفاده می‌کنند (فرآذین، ۱۳۸۲). در واقع حمایت دولت از شرکتهای و اتحادیه‌های تعاونی از جهات مختلف و به ویژه از دیدگاه توسعه اقتصادی، همواره مورد بحث صاحب‌نظران

و سیاستگذاران قرار گرفته است. از آنجا که بخش عمده‌ای از عقب‌ماندگی‌های کشورهای جهان سوم ناشی از محروم ماندن توده مردم از فرصت‌های اقتصادی و به طور کلی مشارکت در تصمیم‌گیری درباره سرنوشت اقتصادی و اجتماعی خویش است، لزوم انواع حمایت‌های ممکن از تعاونیها مشخص می‌شود (ابهری و قربانزاده، ۱۳۸۴).

بنابراین، تعاون اهرمی مناسب برای توسعه اقتصادی است که همگام با سیاستهای دولت، در بهبود شرایط زندگی، کار، تولید و ارتقای سطح درآمد و وضعیت اجتماعی مردم نقش دارد و چنانچه به طور اساسی مورد حمایت قرار گیرد، بار هزینه‌های دولتی را می‌کاهد و به تدریج سبب می‌شود تا طبقات مختلف مردم در مسائل ارتباطی مربوط به خود تصمیم‌گیرنده باشند و متناسب با برنامه‌های عمومی دولت، امور اقتصادی را به عهده گیرند (نظام شهیدی، ۱۳۸۰).

صاحب‌نظران و جامعه‌شناسان معتقدند در شرایط کنونی که شعار "دولت کوچکتر، برای آینده بهتر" به طور جدی مطرح است، به دو دلیل باید به تقویت بخش تعاون توجه بیشتری کرد: اول اینکه در نظام تعاونی، نظارت قوی مردمی اعمال می‌شود و هرم قدرت از پایین به بالا می‌باشد و در نتیجه، مسئولیت و هزینه‌های نظارتی دولت کمتر است و نظارت، مفهومی دقیقتر و گسترده‌تر دارد و دوم اینکه بخش تعاون برای بخش خصوصی رقیبی جدید به شمار می‌آید که می‌تواند به نوبه خود در افزایش کیفیت تولید و کارایی بیشتر این بخش، نقش مهمی ایفا کند. با این همه، در طول سالهای گذشته، تعاونیها نتوانسته‌اند به نقش مؤثر خود عمل کنند و جایگاه واقعی خود را در اقتصاد ایران پیدا نمایند (کوهی، ۱۳۸۵).

از جمله اقدامات صورت گرفته تعاونیها در خصوص توسعه پایدار بخش کشاورزی می‌توان به مواردی چون: بازاریابی محصولات کشاورزی، تأمین نهاده‌ها و وسایل مورد نیاز کشاورزی، اعطای اعتبارات، ایجاد صنایع تبدیلی و تکمیلی، کاهش ضایعات و افزایش ارزش افزوده محصولات بخش کشاورزی، ایجاد اشتغال مولد با توجه به فراوانی دانش آموختگان کشاورزی جویای کار، توسعه صادرات غیر نفتی و ارزآوری از راه صدور

محصولات تولیدی، جلوگیری از ورود فراورده‌های تولیدی صنایع تبدیلی به کشور و جلوگیری از خروج ارز، گسترش پژوهشهای کاربردی و دستیابی به دانش تولید و فناوری مطلوب اشاره کرد (نکویی نایینی، ۱۳۸۷).

با عنایت به مشکلات موجود در بخش کشاورزی ایران به لحاظ تشکلهای صنفی، شاید این بخش یکی از ضعیفترین بخشهای اقتصادی کشور باشد (زارع یکتا و رزاقی، ۱۳۸۷). تشکلهای فعال در این بخش نه تنها در دفاع از حقوق کشاورزان، بلکه در تأمین منابع مورد نیاز آنان نیز عاجز بوده و نتوانسته‌اند نقش شایسته‌ای در توسعه بخش کشاورزی ایفا نمایند. از سویی، نقش تعاونیها در کاهش فقر روستایی همواره مورد بحث بوده است، اما روند کلی این است که تعاونیها به گروههای فقیر منافع کمتری می‌رسانند. نقد دیگر اینکه در جهان سوم، بیشتر تعاونیها واقعاً تعاونی نیستند بلکه شبه تعاونیهایی هستند که توسط مؤسسات و حمایتهای قوی دولتی، از بالا تحمیل می‌شوند و تلاشها برای خوداتکایی تعاونیها در کل موفق نبوده است (Vehagen 1980). با این حال، تعاونیهای تولیدی نیز وجود دارند که توانسته‌اند در بهبود شرایط کلی زندگی و فرهنگ جامعه مؤثر باشند (Juhasz, 1986).

در زمینه کشاورزی نیز تعاونیها در واقع سازمانهایی متعلق به کشاورزان هستند که خدمات و محصولات را برای اعضای خود براساس هزینه‌فراهم می‌کنند. در دو دهه گذشته تعاونیها با مسائل و مشکلات جدی و نوپدید مواجه شده‌اند؛ از جمله: رشد انجمنهای داد و ستد (چانه زنی)، توسعه بازارهای صادراتی، روشهای جدید تأمین مالی و سرمایه گذاری بیشتر و نیز مشکلات ظهور فناوریهای نوین، لزوم استفاده از خدمات گسترده‌تر و بهبود روابط اعضا که هر دو دسته فوق از مشکلات تعاونیها در سالهای آینده نیز به شمار می‌آیند (Jones and Thompson, 1982).

در بین تعاونیهای کشاورزی، تعاونیهای تولید دامی، به واسطه تولید مواد پروتئینی و اشتغال‌زایی می‌توانند در بهبود و توسعه بخش کشاورزی و متعاقب آن، توسعه ملی مؤثر باشند. در ایران صنعت دامپروری صنعتی پویا، زاینده و اشتغال‌زاست که پس از صنعت نفت بیشترین سرمایه را به خود جذب کرده و از همه مهمتر اینکه این بخش با امنیت غذایی و سلامت جامعه

گره خورده است و در حکم یکی از اصلی‌ترین بخشهای تولید مواد پروتئینی و لبنی، اهمیت به‌سزایی در تغذیه انسانها دارد (امینی و رضانی، ۱۳۸۵). تعاونیهای تولید دام و طیور روستایی نه تنها بر بنیادهای اجتماعی، بلکه بر بنیادهای اقتصادی نیز استوارند و بنابراین برای بقای خود باید با جدیت بیشتری درگیر امور تجاری و بازاریابی شوند تا بتوانند با دستیابی به شیوه‌های جایگزینی متعدد امور تولیدی و بازاریابی، اهداف اقتصادی خود را به طور کارا دنبال کنند. به دلیل ویژگی خاص محصولات دامی، مانند فسادپذیری، حجیم بودن و فصلی بودن، هزینه‌های بازاریابی این محصولات بیشتر از کالاهای صنعتی است. هزینه‌های انبارداری، بسته‌بندی و حمل سریع این محصولات به مراکز مصرف نیز بالاست و بخش قابل ملاحظه‌ای از بهای پرداختی مصرف کنندگان را شامل می‌شود (کلانتری و همکاران، ۱۳۸۴).

بررسی نتایج پژوهشهای مرتبط با عوامل مؤثر بر عملکرد و موفقیت شرکتهای تعاونی تولید کشاورزی از جمله تعاونیهای دام و طیور مبین تأثیر ۵ دسته عامل کلی و اساسی از جمله عوامل دولتی، عوامل تجاری، عوامل فنی، عوامل ادراکی و عوامل اجتماعی می‌باشد (Scrimgeour et al., 2006). همچنین قوانین، مقررات و محیط سیاسی شرط لازم افزایش ظرفیت اشتغال و توسعه کلیه فعالیت‌های تعاونیها هستند (Pages & Markley, 2004; Smit, 2004). نتایج پژوهش جوانمردی (۱۳۸۳) در مورد تنگناها و مشکلات تعاونیهای تولید نشان داد که دو عامل محدودیت درآمد و بی‌تجربگی مدیران عامل مشکل اصلی تعاونیهای تولید در ایران می‌باشند. مولایم (Mulayim, 2003) ضعف آموزش و تحقیقات را مهمترین مشکل تعاونیهای تولید می‌داند. وحید زاده (۱۳۸۳) مهمترین ضعف تعاونیها را ضعف بنیه مالی، فقدان نظم سازمانی و ضوابط منطقی، فقدان فناوری پیشرفته پایین بودن تحصیلات مدیران و فقدان آموزش بیان می‌کند.

نتایج تحقیق سعدی و اعظمی (۱۳۸۷) در مورد مهمترین آسیبهای تهدیدکننده تعاونیهای تولیدی نشان داد که آگاهی محدود اعضا از اصول و فلسفه شکل‌گیری تعاونیهای تولید، گرایش شدید تعاونیها به ارائه خدمات، ضعف آموزش اعضای تعاونی، محدودیت

سرمایه، گرایش تعاونیها به دولت، سؤزن به ارکان تعاونی (بحران بی‌اعتمادی)، ضعف اطلاع‌رسانی در تعاونی، نامشخص بودن اولویت وظایف و اهداف تعاونی از مهمترین عوامل تهدیدکننده تعاونیها می‌باشند.

غیاثوند و فرج‌الله حسینی (۱۳۹۰) در تحقیقی در زمینه محدودیتهای توسعه اشتغال در تعاونیهای تولیدی کشاورزی در شش استان کشور نشان دادند که موانع اطلاع‌رسانی، فنی، مالی، ساختاری، بازاریابی و فروش، مدیریتی و قانونی از مهمترین موانع توسعه اشتغال در تعاونیها می‌باشند.

نتایج تحقیق بدرافشان و شاهین (۱۳۸۹) نشان داد که مهمترین آسیبهای تعاونیهای تولید در ایران عبارتند از: پراکندگی دهات و کاهش جمعیت، گرایش تعاونیها به دولت، اعتماد محدود یا بی‌اعتمادی اعضا به تعاونی، عدم همکاری و قبول مسئولیت توسط اعضا، بی‌توجهی به بازاریابی محصولات کشاورزی، نبود قوانین مشخص در مورد تعاونیها.

نتایج پژوهش پهلوانی و همکاران (۱۳۸۷) در مورد مشکلات و توانمندیهای بخش تعاون در استان سیستان و بلوچستان نشان داد که عواملی همچون ضعف مدیریت، بالا بودن نرخ بهره و سود بازپرداخت وامها، فقدان دسترسی به اطلاعات و از آن جمله اطلاعات بازارهای فروش و سیاستهای دولت در زمینه واردات، عدم دسترسی به فناوریهای پیشرفته مانند تجارت الکترونیکی به واسطه هزینه‌های سنگین آن، کافی و مناسب نبودن حمایتهای دولت از نوآوری و کارآفرینی، نبود روحیه همکاری و فعالیتهای مشارکتی در تعاونیها و ضعف مدیریت تعاونی به دلیل آموزش ناکافی در زمینه فعالیتهای تولیدی برای رقابتی کردن تولیدات سبب کندی رشد تعاونی شده‌اند.

در سایر تحقیقات انجام شده، سودآور نبودن فعالیتهای اقتصادی (روحانی، ۱۳۸۱)، نبود اتحادیه‌های پویا و فعال، عدم ارتباط تعاونیها با سازمان و ارگانهای ذیربط (زارع یکتا و رزاقی، ۱۳۸۷)، نبود ساختار پشتیبانی در سطح گسترده (Shah, 1987) و محدودیت فنی (یعقوبی و حسینی، ۱۳۸۶) مشکلات عمده تعاونیها به شمار آمده‌اند. همچنین می‌توان عواملی از قبیل ساختار سازمانی و مسائل مدیریتی (وحید زاده، ۱۳۸۳)، وجود روحیه فردگرایی، مشکلات

مالی، ناآگاهی اعضا، پرداختهای غیر اخلاقی، غفلت از اصول تعاون، ضعف قوانین و مقررات و ناتوانی در رقابت با سایر شرکتهای (Russoa et al., 2000)، عدم پایداری اعضا به تعاونی، بالابودن هزینه‌های اجرایی، ناتوانی در ایجاد توازن در علایق متفاوت اعضا، انتظارات زیاد اعضا از تعاونی و نبود مدیران مقتدر در بین اعضا (Bhuyan, 2000) را به عنوان موانع اصلی در مسیر موفقیت تعاونیهای کشاورزی برشمرد.

با توجه به اهمیت و جایگاه تعاون در امر توسعه اقتصادی و اشتغال، متأسفانه شواهد نشان می‌دهد که در حال حاضر این سبک از فعالیت و کسب و کار در روند رشد و توسعه با چالشها، مسائل، تنگناها و مشکلات متفاوتی مواجه می‌باشد. در این بین، شرکتهای تعاونی دامی به واسطه ماهیت فعالیت از قبیل فسادپذیری کالا، دیربازدهی، وابستگی شدید به طبیعت، محدودیت و دوری از بازار نهاده و مصرف، از ناحیه این مشکلات ضربات بیشتری خورده‌اند. حال مسئله اساسی پژوهش حاضر این است که با توجه به اهمیت و ضرورت توجه به تعاون به عنوان یک فرصت مناسب کسب و کار و مشارکت اجتماعی، چه مسائل و مشکلاتی در روند فعالیت و رشد این گونه شرکتهای تعاونی وجود دارد. در این راستا، شرکت تعاونی شهرک دامشهر سپیدکوه خرم‌آباد نیز از این عوامل بازدارنده بی‌نصیب نمانده است؛ لذا هدف کلی پژوهش حاضر بررسی دیدگاه اعضای این شرکت تعاونی درباره موانع و مشکلات فراروی توسعه تعاونی می‌باشد.

روش پژوهش

این تحقیق از نظر هدف از نوع کاربردی و از نظر گردآوری داده‌ها از نوع توصیفی و با بهره‌گیری از فن پیمایش انجام شده است. جامعه آماری این تحقیق شامل کلیه اعضای تحت پوشش شرکت تعاونی دامشهر سپیدکوه شهرستان خرم‌آباد بوده که در زمینه تولید شیر فعالیت داشته‌اند (N=81). تعاونی تولیدی دامشهر سپیدکوه در منطقه سراب کی بخش چگنی در ۳۰ کیلومتری شهرستان خرم‌آباد واقع شده است. در مجموع، این شرکت تعاونی دارای ۷۳ واحد مختلف از قبیل: واحد خوراک دام، مرکز جمع‌آوری شیر، فرآوری حیوانی و ... می‌باشد. برای

نمونه‌گیری از جامعه آماری از روش تمام‌شماری استفاده شده است. در نوبت اول ارسال پرسشنامه‌ها، ۳۵ نفر (۴۳٪) پاسخ دادند. پس از ارسال مجدد پرسشنامه‌ها، ۲۹ پرسشنامه دیگر جمع‌آوری شد. در نهایت تعداد ۶۴ (۷۹٪) پرسشنامه از اعضای تعاونی جمع‌آوری شد. با توجه به اینکه تعدادی از اعضای تعاونی در اولین مرحله توزیع، پرسشنامه‌های خود را باز پس داده بودند (Early Respondents) و برخی پس از پی‌گیری مجدد، پرسشنامه‌های خود را باز پس داده بودند (Late Respondents)، این دو گروه مقایسه شدند و مشخص گردید از نظر متغیرهای اصلی تحقیق تفاوت معنی‌داری بین پاسخهای این دو گروه مشاهده نشد و لذا نتیجه گرفته شد که پاسخهای بقیه اعضای تعاونی که پرسشنامه‌ها را باز پس نداده بودند، مشابه پاسخهای اعضای است که پرسشنامه‌ها را تکمیل کرده و باز پس داده‌اند، بنابراین، طبق پیشنهاد میلر و اسمیت (Miller & Smith, 1983) و لیندینر و وینگنباخ (Lindner & Wingenbach, 2002)، با در نظر گرفتن جامعه پاسخگو به عنوان نمونه آماری، نتایج تحقیق به کل جامعه آماری تعمیم داده شد.

ابزار مورد استفاده در این تحقیق برای گردآوری داده‌ها و اطلاعات مربوط به مشکلات پیش روی توسعه تعاونی، پرسشنامه محقق ساخته بوده است که دربرگیرنده دو بخش کلی می‌باشد. در بخش اول این پرسشنامه، به منظور تعیین و اولویت‌بندی موانع و مشکلات توسعه شرکت تعاونی، با بررسی پیشینه و انجام مصاحبه با اعضای شرکت تعاونی تولید، جمعاً ۵۹ گویه شناسایی شد که به منظور دسته‌بندی و تلخیص گویه‌ها در عوامل کوچکتر و منطقی شدن گزارش، گویه‌ها در شش طبقه مالی و اعتباری (۱۲ گویه)، دیوانسالاری و مدیریتی (۱۰ گویه)، منابع انسانی و عاطفی (۹ گویه)، فنی و تجهیزاتی (۶ گویه)، تسهیلاتی و خدماتی (۱۸ گویه)، امنیتی و ایمنی (۴ گویه) طبقه‌بندی گردیدند. برای سنجش این عوامل از طیف لیکرت پنج قسمتی (۱= کاملاً مخالفم، ۲= مخالفم، ۳= بی‌نظم، ۴= موافقم و ۵= کاملاً موافقم) استفاده شد. بدین ترتیب، حداقل امتیاز اعضای تعاونی نسبت به هر متغیر (۱ × ۵) و حداکثر امتیاز کسب شده آنها (۵ × ۵) به دست آمد. بخش دوم پرسشنامه را سؤالاتی برای مشخص شدن ویژگیهای فردی و حرفه‌ای اعضای تعاونی تشکیل می‌دهد.

جهت اطمینان از روایی پرسشنامه، پس از تهیه پرسشنامه مقدماتی، پرسشنامه در اختیار پانل متخصصان شامل استادان و برخی از کارشناسان صاحب نظر در حوزه تعاونی دام قرار گرفت و سپس دیدگاه‌های اصلاحی آنان اعمال گردید. جهت تعیین ضریب اعتبار، تعداد ۳۰ پرسشنامه خارج از جامعه آماری توزیع گردید. پس از جمع‌آوری پرسشنامه‌های مذکور، داده‌ها وارد رایانه شدند و با استفاده از نرم‌افزار SPSS و روش آلفای کرونباخ، اعتبار قسمتهای مختلف پرسشنامه اعضای تعاونی بین ۰/۷۸ تا ۰/۸۹ به دست آمد (جدول ۱). سپس گویه‌های مربوط به هر طبقه با استفاده از روشهای آماری توصیفی نظیر: فراوانی، درصد، میانگین، انحراف معیار و ضریب تغییرات، رتبه‌بندی و گزارش گردیدند. همچنین در بخش یافته‌های استنباطی از روشهایی آماری همچون تحلیل همبستگی و رگرسیون چندمتغیره بهره گرفته شد.

جدول ۱. میزان اعتبار بخشهای مختلف پرسشنامه اعضای شرکت تعاونی با دامنه

طیف پنج قسمتی

متغیر	ضریب آلفای کرونباخ
موانع مالی و اعتباری	۰/۸۷
موانع تسهیلاتی و خدماتی	۰/۷۸
موانع دیوانسالاری و مدیریتی	۰/۸۹
موانع نیروی انسانی و عاطفی	۰/۸۳
موانع امنیتی و ایمنی	۰/۸۲
موانع فنی و تجهیزاتی	۰/۷۹

مأخذ: یافته‌های تحقیق

نتایج و بحث

ویژگیهای فردی و حرفه‌ای اعضای شرکت تعاونی تولیدی

اطلاعات به دست آمده نشان می‌دهد که بیش از نیمی از پاسخگویان (۷۶/۷ درصد یا ۴۹ نفر) مرد و بقیه (۲۳/۳ درصد یا ۱۵ نفر) زن بوده‌اند. اکثریت اعضا (۹۶/۷ درصد یا ۶۲ نفر)

تحصیلات کارشناسی و تنها ۲ نفر (۳/۳ درصد) تحصیلات کارشناسی ارشد داشته‌اند. از لحاظ سمت در شرکت تعاونی، اکثریت اعضا (۹۶/۷ درصد یا ۶۲ نفر) عضو عادی شرکت تعاونی بوده‌اند. بر اساس جدول ۲، کمتر از نیمی از پاسخگویان (۴۲/۱۸ درصد یا ۲۷ نفر) بین ۳ تا ۵ سال سابقه فعالیت در امور دامداری داشته‌اند و میانگین سابقه عضویت آنها در تعاونی ۳/۸۲ سال بوده است. از لحاظ مالکیت دام، بیش از نیمی از اعضا (۶۴/۰۶ درصد یا ۴۱ نفر) اظهار داشتند بین ۲۱ تا ۴۰ رأس دام دارند. میانگین تولید شیر روزانه دامهای هر یک از اعضا ۲۳۲/۵ لیتر می‌باشد.

جدول ۲. توزیع فراوانی برخی از ویژگیهای فردی و حرفه‌ای اعضای شرکت تعاونی (n=۶۴)

ویژگیهای فردی و حرفه‌ای	فراوانی	درصد	درصد تجمعی	میانگین	میانه	انحراف معیار
سابقه فعالیت در امور دامداری (سال)						
۳-۱	۱۱	۱۷/۱۸	۱۷/۱۸			
۵-۳	۲۷	۴۲/۱۸	۵۹/۳۶	۳/۸۲	۱/۳۵	۳
۷-۵	۱۸	۲۸/۱۳	۸۷/۴۹			
بیش از ۷	۸	۱۲/۵۱	۱۰۰			
جمع	۶۴	۱۰۰				
سابقه عضویت در تعاونی تولیدی (سال)						
۵-۲	۳۱	۴۸/۴۳	۴۸/۴۳			
۷-۵	۱۴	۲۱/۸۷	۷۰/۳۰	۳/۸۵	۱/۵۱	۴
۹-۷	۷	۱۰/۹۴	۸۱/۲۴			
بیش از ۹	۱۲	۱۸/۷۶	۱۰۰			
جمع	۶۴	۱۰۰				

ادامه جدول ۲

مالکیت تعداد دام (رأس)						
			۲۵/۰۱	۲۵/۰۱	۱۶	۲۰-۱۰
۳۵	۱۰/۷۹	۳۵/۸۶	۸۹/۰۷	۶۴/۰۶	۴۱	۴۰-۲۱
			۱۰۰	۱۰/۹۳	۷	۶۰-۴۱
				۱۰۰	۶۴	جمع
میزان تولید شیر (لیتر)						
			۱۵/۶۲	۱۵/۶۲	۱۰	۱۰۰ و کمتر از آن
			۴۸/۴۳	۳۲/۸۱	۲۱	۲۰۰-۱۰۰
۲۳۰	۱۰۵/۴	۲۳۲/۵	۹۰/۶۱	۴۲/۱۸	۲۷	۳۰۰-۲۰۰
			۹۶/۸۷	۶/۲۶	۴	۴۰۰-۳۰۰
			۱۰۰	۳/۱۳	۲	بیش از ۴۰۰
				۱۰۰	۶۴	جمع

مأخذ: یافته‌های تحقیق

دیدگاه اعضا درباره موانع مالی و اعتباری

بر اساس نتایج جدول ۳ مشاهده می‌شود که در مورد موانع مالی و اعتباری، بالابودن سود وام در رتبه اول قرار دارد و عوامل بالا بودن میزان اقساط وام و عدم پرداخت بموقع بستانکارها توسط کارخانه شیر در رتبه‌های دوم و سوم قرار دارند. همچنین بالابودن هزینه حمل و نقل، عدم همکاری بانک عامل و پایین بودن میزان تسهیلات به ترتیب رتبه‌های آخر یعنی رتبه‌های ۱۰ تا ۱۲ را به خود اختصاص داده‌اند.

جدول ۳. رتبه‌بندی نظر اعضا درباره موانع مالی و اعتباری

رتبه	ضریب تغییرات	انحراف معیار	میانگین	موانع مالی و اعتباری
۱	۰/۰۷۵	۰/۳۶۵	۴/۸۶	بالا بودن سود وام
۲	۰/۱۳۳	۰/۵۹۳	۴/۴۳	بالا بودن میزان اقساط وام
۳	۰/۱۵۴	۰/۶۳۰	۴/۰۷	عدم پرداخت بموقع بستن‌کاریها توسط کارخانه شیر
۴	۰/۱۷۴	۰/۶۹۶	۴/۰۰	ناهماهنگی و بدهنگامی زمان دریافت اقساط
۵	۰/۱۹۴	۰/۸۷۹	۴/۵۳	سنگین بودن میزان آورده برای متقاضیان
۶	۰/۲۰۱	۰/۸۲۸	۴/۱۱	کوتاه بودن مدت بازپرداخت
۷	۰/۲۱۴	۰/۹۶۹	۴/۵۲	عدم همکاری و کارشکنی کارگزاران بانک عامل
۸	۰/۲۲۰	۰/۸۸۱	۴/۰۰	پایین بودن توان مالی اولیه متقاضیان
۹	۰/۲۴۰	۱/۰۲۹	۴/۲۷	بالا بودن هزینه رفت و آمد به شهرک
۱۰	۰/۲۵۳	۱/۰۴۱	۴/۱۰	بالا بودن هزینه حمل و نقل
۱۱	۰/۳۱۱	۱/۲۸۸	۴/۱۳	عدم همکاری بانک عامل
۱۲	۰/۳۵۵	۱/۳۹۹	۳/۹۴	پایین بودن میزان تسهیلات

مأخذ: یافته‌های تحقیق

مقیاس طیف لیکرت: کاملاً مخالفم = ۱، مخالفم = ۲، بی نظرم = ۳، موافقم = ۴، کاملاً موافقم = ۵

دیدگاه اعضا درباره موانع تسهیلاتی و خدماتی

با توجه به نتایج جدول ۴، از نظر پاسخگویان، به ترتیب تأمین نهاده (علوفه و خوراک دام)، توزیع نامناسب نهاده‌ها و پایین بودن وضعیت رفاهی ساکنان شهرک رتبه‌های اول تا سوم و مشکلات آب، حمل شیر، برق، پوشش تلویزیونی و نبود داروخانه دامی رتبه‌های آخر (۱۴ تا ۱۸) را به خود اختصاص داده‌اند.

جدول ۴. رتبه‌بندی نظر اعضا درباره موانع تسهیلاتی و خدماتی

رتبه	ضریب تغییرات	انحراف معیار	میانگین	موانع تسهیلاتی و خدماتی
۱	۰/۱۰۱	۰/۵۰۷	۴/۸۷	تأمین نهاده (علوفه و خوراک دام)
۲	۰/۱۳۲	۰/۶۳۳	۴/۷۹	توزیع نامناسب نهاده‌ها
۳	۰/۲۲۱	۰/۹۸۵	۴/۴۴	پایین بودن وضعیت رفاهی ساکنان شهرک
۴	۰/۲۴۲	۱/۰۶۹	۴/۴۰	دوری از بازار نهاده
۵	۰/۲۵۴	۱/۰۹۵	۴/۲۰	کمبود فروشگاه تأمین نیازمندیهای ساکنان شهرک
۶	۰/۲۶۰	۱/۱۰۴	۴/۲۳	نبود دامپزشک
۷	۰/۲۸۷	۱/۲۰۶	۴/۲۰	دوری از بازار مصرف نهاده
۸	۰/۴۵۰	۱/۷۵۱	۳/۸۹	کمبود کارگاه‌های فراوری شیر
۹	۰/۴۵۸	۱/۸۳۵	۴/۰۰	مشکل جایگاه نگهداری شیر
۱۰	۰/۴۶۱	۱/۷۶۷	۳/۸۳	مشکل حمل و نقل و ترابری
۱۱	۰/۴۷۲	۱/۷۹۱	۳/۷۹	بیمه
۱۲	۰/۴۹۲	۱/۸۰۷	۳/۶۷	نبود باجه بانک
۱۳	۰/۴۹۸	۱/۸۲۴	۳/۶۶	مشکلات مخابراتی
۱۴	۰/۵۰۰	۱/۶۸۸	۳/۳۷	مشکل آب
۱۵	۰/۵۰۱	۱/۷۱۹	۳/۴۳	مشکل حمل شیر
۱۶	۰/۵۰۲	۱/۷۹۷	۳/۵۹	مشکل برق
۱۷	۰/۵۲۰	۱/۷۲۳	۳/۳۱	مشکل پوشش تلویزیونی
۱۸	۰/۵۲۷	۱/۲۸۳	۲/۴۳	نبود داروخانه دامی

مأخذ: یافته‌های تحقیق

مقیاس طیف لیکرت: کاملاً مخالفم = ۱، مخالفم = ۲، بی نظرم = ۳، موافقم = ۴، کاملاً موافقم = ۵

دیدگاه اعضا درباره موانع دیوانسالاری و مدیریتی

با توجه به نتایج جدول ۵، از نظر اعضای شرکت، به ترتیب عدم همکاری کارخانه

شیر، حاکمیت جو روابط به جای ضوابط در توزیع خدمات و عدم رعایت اجرای آیین نامه‌ها

و مصوبات رتبه‌های اول تا سوم و وجود جو رابطه‌گرایی به جای ضوابط در واگذاری گاوداریها، عدم شفافیت وظایف اداری و عدم همکاری کارکنان به ترتیب رتبه‌های آخر را به خود اختصاص داده‌اند.

جدول ۵. رتبه‌بندی نظراعضا درباره موانع دیوانسالاری و مدیریتی

رتبه	ضریب تغییرات	انحراف معیار	میانگین	موانع دیوانسالاری و مدیریتی
۱	۰/۱۲۱	۰/۵۹۹۷	۴/۷۳	عدم همکاری کارخانه شیر
۲	۰/۱۲۲	۰/۵۶۳۲	۴/۶۰	حاکمیت جو روابط به جای ضوابط در توزیع خدمات
۳	۰/۲۰۷	۰/۹۰۳۳	۴/۳۶	عدم رعایت اجرای آیین نامه‌ها و مصوبات
۴	۰/۲۱۲	۰/۹۱۲۹	۴/۲۹	وجود دیوانسالاری جهت راه اندازی
۵	۰/۲۲۹	۰/۹۹۴۶	۴/۳۳	وجود دیوانسالاری جهت تصویب طرح
۶	۰/۲۳۰	۰/۹۵۳۳	۴/۱۳	تعدد ادارات مرتبط و متصدی
۷	۰/۲۴۹	۱/۰۱۱۲	۴/۰۶	وجود جو رابطه‌گرایی به جای ضوابط در واگذاری گاوداریها
۸	۰/۲۶۰	۱/۱۰۲۵	۴/۲۳	وجود جو رابطه‌گرایی به جای ضوابط در توزیع خدمات
۹	۰/۲۹۷	۱/۱۳۶۰	۳/۸۲	عدم شفافیت وظایف اداری
۱۰	۰/۳۰۲	۱/۱۴۵۷	۳/۷۹	عدم همکاری کارکنان اداری

مأخذ: یافته‌های تحقیق

مقیاس لیکرت: کاملاً مخالفم= ۱، مخالفم= ۲، بی نظرم= ۳، موافقم= ۴، کاملاً موافقم= ۵

دیدگاه اعضا درباره موانع نیروی انسانی و عاطفی

با توجه به نتایج جدول ۶، از نظر اعضای شرکت تعاونی، به ترتیب نبود دامپزشک در محل، نبود کارگر ماهر و مشکلات سکونت و سختی برای خانواده رتبه‌های اول تا سوم و عدم مهارت و دانش کافی در زمینه حسابداری، نبود کارگر ساده و بی‌علاقگی و بی‌میلی اعضا رتبه‌های آخر را به خود اختصاص داده‌اند.

جدول ۶. رتبه‌بندی نظر اعضا درباره موانع نیروی انسانی و عاطفی

رتبه	ضریب تغییرات	انحراف معیار	میانگین	موانع نیروی انسانی و عاطفی
۱	۰/۰۸۹	۰/۴۳۴۵	۴/۸۶	نبود دامپزشک در محل
۲	۰/۱۶۴	۰/۷۲۴۲	۴/۴۰	نبود کارگر ماهر
۳	۰/۲۱۵	۰/۹۴۱۸	۴/۳۷	مشکلات سکونت و سختی برای خانواده
۴	۰/۲۴۵	۰/۹۹۵۶	۴/۰۶	عدم مهارت مدیریت بازاریابی
۵	۰/۲۸۰	۱/۲۰۷۷	۴/۳۰	عدم برگزاری دوره‌های آموزشی بدو و ضمن خدمت
۶	۰/۳۰۷	۱/۳۳۱۵	۴/۳۳	عدم مهارت و آموزش کافی کارشناسان تولیدکننده
۷	۰/۳۶۵	۱/۲۷۹۸	۳/۵۰	عدم مهارت و دانش کافی در زمینه حسابداری
۸	۰/۳۷۷	۱/۲۸۷۹	۳/۴۱	نبود کارگر ساده
۹	۰/۳۷۸	۱/۳۰۶۰	۳/۴۶	بی‌علاقگی و بی‌میلی اعضا

مأخذ: یافته‌های تحقیق

مقیاس طیف لیکرت: کاملاً مخالفم = ۱، مخالفم = ۲، بی‌نظم = ۳، موافقم = ۴، کاملاً موافقم = ۵

دیدگاه اعضا درباره موانع امنیتی و ایمنی

با توجه به نتایج جدول ۷، از دیدگاه پاسخگویان، به ترتیب وجود سارق در منطقه، شیوع و بروز بیماری‌های اپیدمیک در منطقه، استاندارد نبودن ساختمانها از لحاظ ساختاری، استاندارد نبودن ساختمانها از لحاظ ایمنی رتبه‌های اول تا آخر را به خود اختصاص داده‌اند.

جدول ۷. رتبه‌بندی نظر اعضا درباره موانع امنیتی و ایمنی

رتبه	ضریب تغییرات	انحراف معیار	میانگین	موانع امنیتی و ایمنی
۱	۰/۱۳۰	۰/۶۰۶۴	۴/۶۶	وجود سارق در منطقه
۲	۰/۲۱۰	۰/۸۹۲۹	۴/۲۳	شیوع و بروز بیماری‌های اپیدمیک در منطقه
۳	۰/۲۶۰	۱/۱۹۰۰	۴/۵۷	استاندارد نبودن ساختمانها از لحاظ ساختاری
۴	۰/۳۰۰	۱/۲۰۳۴	۴/۰۰	استاندارد نبودن ساختمانها از لحاظ ایمنی

مأخذ: یافته‌های تحقیق

مقیاس طیف لیکرت: کاملاً مخالفم = ۱، مخالفم = ۲، بی‌نظم = ۳، موافقم = ۴، کاملاً موافقم = ۵

دیدگاه اعضا درباره موانع فنی و تجهیزاتی

با توجه به نتایج جدول ۸، از نظر پاسخگویان، به ترتیب نبود کلینیک مجهز و در خور شهرک، نامناسب بودن جایگاه شهرک از لحاظ گرمایشی و مکان‌یابی، کمبود وسایل و تجهیزات گاوداریها، مشکل کیفیت وسایل و تجهیزات موجود در گاوداریها، مشکل واکسیناسیون و مشکل تلقیح مصنوعی رتبه‌های اول تا آخر را به خود اختصاص داده‌اند.

جدول ۸. رتبه‌بندی نظر اعضا درباره موانع فنی و تجهیزاتی

رتبه	ضریب تغییرات	انحراف معیار	میانگین	موانع فنی و تجهیزاتی
۱	۰/۰۶۲	۰/۳۰۵۱	۴/۹۰	نبود کلینیک مجهز و در خور شهرک
۲	۰/۲۳۰	۰/۹۸۰۲	۴/۲۶	نامناسب بودن جایگاه شهرک از لحاظ گرمایشی و مکان‌یابی
۳	۰/۲۴۳	۰/۹۲۵۷	۳/۸۰	کمبود وسایل و تجهیزات گاوداریها
۴	۰/۲۸۸	۱/۱۴۱۷	۳/۹۶	مشکل کیفیت وسایل و تجهیزات موجود در گاوداریها
۵	۰/۳۱۵	۰/۹۲۳۶	۲/۹۳	مشکل واکسیناسیون
۶	۰/۳۳۷	۱/۲۳۵۹	۳/۶۶	مشکل تلقیح مصنوعی

مأخذ: یافته‌های تحقیق

مقیاس طیف لیکرت: کاملاً مخالفم = ۱، مخالفم = ۲، بی نظرم = ۳، موافقم = ۴، کاملاً موافقم = ۵

رتبه بندی دیدگاه پاسخگویان درباره مجموعه موانع و مشکلات فراروی توسعه تعاونی

با توجه به داده‌های جدول ۹، موانع مالی و اعتباری بالاترین رتبه را به خود اختصاص داده است و موانع دیوانسالاری و مدیریتی؛ منابع انسانی و عاطفی؛ فنی و تجهیزاتی؛ تسهیلاتی و خدماتی؛ امنیتی و ایمنی به ترتیب رتبه‌های دوم تا ششم را به خود اختصاص داده‌اند.

جدول ۹. رتبه‌بندی دیدگاه پاسخگویان درباره مجموعه موانع و مشکلات فراروی

توسعه تعاونی

رتبه	ضریب تغییرات	انحراف معیار	میانگین	مجموعه موانع و مشکلات
۱	۰/۱۰۲	۰/۴۳۹۴	۴/۲۸۷	مالی و اعتباری
۲	۰/۱۲۳	۰/۵۲۳۴	۴/۲۱۸	دیوانسالاری و مدیریتی
۳	۰/۱۴۲	۰/۵۸۱۷	۴/۰۸۸	منابع انسانی و عاطفی
۴	۰/۱۵۱	۰/۵۸۷۲	۳/۸۶۶	فنی و تجهیزاتی
۵	۰/۱۵۹	۰/۵۹۰۹	۳/۷۰۳	تسهیلاتی و خدماتی
۶	۰/۱۶۹	۰/۵۵۱۲	۳/۲۶۰	امنیتی و ایمنی

مأخذ: یافته‌های تحقیق

مقیاس طیف لیکرت: کاملاً مخالفم = ۱، مخالفم = ۲، بی نظرم = ۳، موافقم = ۴، کاملاً موافقم = ۵

بررسی روابط بین موانع و مشکلات فراروی توسعه تعاونی و دیدگاه اعضا

به منظور اندازه‌گیری ارتباط آماری بین متغیرهای مستقل تحقیق با دیدگاه اعضا نسبت به موانع و مشکلات فراروی توسعه تعاونی تولیدی دامشهر سپیدکوه از ضریب همبستگی اسپیرمن استفاده گردید. ضریب اسپیرمن محاسبه شده برای متغیر موانع مالی و اعتباری برابر ۰/۷۵۳ می‌باشد که در سطح ۱٪ معنی‌دار می‌باشد ($p=0/000$)؛ بنابراین، با اطمینان ۹۹٪ می‌توان گفت که بین متغیر موانع مالی و اعتباری و دیدگاه اعضا نسبت به موانع و مشکلات فراروی توسعه تعاونی رابطه مثبت و معنی‌داری وجود دارد بدین معنی که هر چه موانع مالی و اعتباری شرکت تعاونی بیشتر باشد، از دیدگاه اعضا، موانع و مشکلات فراروی توسعه شرکت تعاونی بیشتر می‌شود (جدول ۱۰).

ضریب همبستگی محاسبه شده برای متغیر موانع دیوانسالاری و مدیریتی معادل ۰/۸۶۴ به دست آمد که در سطح ۱٪ معنی‌دار می‌باشد ($p=0/000$). به عبارتی می‌توان با اطمینان ۹۹٪ گفت که بین متغیر موانع دیوانسالاری و مدیریتی و دیدگاه اعضا نسبت به موانع و مشکلات

فراروی توسعه تعاونی رابطه مثبت و معنی‌داری وجود دارد بدین معنی که هر چه موانع دیوانسالاری و مدیریتی در اداره تعاونی تولیدی بیشتر باشد، از دیدگاه اعضا، موانع و مشکلات فراروی توسعه شرکت تعاونی بیشتر می‌شود (جدول ۱۰).

ضریب اسپیرمن محاسبه شده برای متغیر موانع انسانی و عاطفی ۰/۸۷۷ می‌باشد که در سطح ۱٪ معنی‌دار می‌باشد ($p= ۰/۰۰۰$). بنابراین با اطمینان ۹۹٪ می‌توان گفت که بین متغیر موانع انسانی و عاطفی و دیدگاه اعضا نسبت به موانع و مشکلات فراروی توسعه تعاونی رابطه مثبت و معنی‌داری وجود دارد بدین معنی که هر چه موانع انسانی و عاطفی در تعاونی تولیدی بیشتر باشد، از دیدگاه اعضا، موانع و مشکلات فراروی توسعه تعاونی بیشتر می‌شود (جدول ۱۰).

ضریب اسپیرمن محاسبه شده برای متغیر موانع فنی و تجهیزاتی معادل ۰/۶۵۱ می‌باشد که در سطح ۱٪ معنی‌دار می‌باشد ($p= ۰/۰۰۰$). بنابراین با اطمینان ۹۹٪ می‌توان گفت که بین متغیر موانع فنی و تجهیزاتی و دیدگاه اعضا نسبت به موانع و مشکلات فراروی توسعه تعاونی رابطه مثبت و معنی‌داری وجود دارد بدین معنی که هر چه موانع فنی و تجهیزاتی در تعاونی تولیدی بیشتر باشد، از دیدگاه اعضا، موانع و مشکلات فراروی توسعه تعاونی بیشتر می‌شود (جدول ۱۰).

ضریب اسپیرمن محاسبه شده برای متغیر موانع تسهیلاتی و خدماتی معنی‌دار نمی‌باشد ($p= ۰/۵۹۹$)؛ بنابراین با اطمینان ۹۹٪ می‌توان گفت که بین موانع تسهیلاتی و خدماتی و دیدگاه اعضا نسبت به موانع و مشکلات فراروی توسعه تعاونی رابطه معنی‌داری وجود ندارد (جدول ۱۰).

ضریب اسپیرمن محاسبه شده برای متغیر موانع امنیتی و ایمنی معادل ۰/۶۶۹ می‌باشد که در سطح ۱٪ معنی‌دار می‌باشد ($p= ۰/۰۰۰$)؛ بنابراین با اطمینان ۹۹٪ می‌توان گفت که بین متغیر موانع امنیتی و ایمنی و دیدگاه اعضا نسبت به موانع و مشکلات فراروی توسعه تعاونی رابطه

مثبت و معنی‌داری وجود دارد بدین معنی که هر چه موانع امنیتی و ایمنی در تعاونی تولیدی بیشتر باشد، از دیدگاه اعضا، موانع و مشکلات فراروی توسعه تعاونی بیشتر می‌شود (جدول ۱۰).

جدول ۱۰. همبستگی موانع و مشکلات فراروی توسعه تعاونی و دیدگاه اعضا (n=۶۴)

متغیر	ضریب همبستگی اسپیرمن	سطح معنی‌داری
مالی و اعتباری	۰/۷۵۳**	۰/۰۰۰
دیوانسالاری و مدیریتی	۰/۸۶۴**	۰/۰۰۰
انسانی و عاطفی	۰/۸۷۷**	۰/۰۰۰
فنی و تجهیزاتی	۰/۶۵۱**	۰/۰۰۰
تسهیلاتی و خدماتی	۰/۱۰۰	۰/۵۹۹
امنیتی و ایمنی	۰/۶۶۹**	۰/۰۰۰

مأخذ: یافته‌های تحقیق

** : معنی‌داری در سطح آماری ۱ درصد

رگرسیون چند متغیره جهت تدوین معادله رگرسیون دیدگاه اعضا نسبت به موانع و مشکلات فراروی توسعه تعاونی

در این تحقیق به منظور تعیین دیدگاه اعضا نسبت به موانع و مشکلات فراروی توسعه تعاونی، از رگرسیون چند متغیره به روش توأم استفاده گردید. پس از وارد کردن متغیرهایی که همبستگی معنی‌داری با متغیر وابسته تحقیق (دیدگاه نسبت به موانع و مشکلات) داشتند، مشخص شد که این متغیرها ۷۴ درصد از تغییرات متغیر وابسته تحقیق را تبیین کرده‌اند (جدول ۱۱).

جدول ۱۱. ضرایب رگرسیون چند متغیره (توأم) (n=۶۴)

متغیر مستقل	B	Beta	T	Sig.
ضریب ثابت	۲/۶۶۱	-	۳/۲۴۳	۰/۰۰۳
مالی و اعتباری (X ₁)	۰/۱۲۸	۰/۱۸۲	۷/۲۰۰	۰/۰۰۰
دیوانسالاری و مدیریتی (X ₂)	۰/۱۵۸	۰/۳۶۶	۱۳/۸۴۱	۰/۰۰۰
انسانی و عاطفی (X ₃)	۰/۱۸۱	۰/۳۱۹	۱۳/۰۸۳	۰/۰۰۰
فنی و تجهیزاتی (X ₄)	۰/۱۴۴	۰/۱۵۲	۷/۳۲۱	۰/۰۰۰
ایمنی و ایمنی (X ₅)	۰/۳۰۳	۰/۲۴۵	۸/۷۸۳	۰/۰۰۰
R= ۰/۸۷۹ R ² = ۰/۷۴۱ R ² = ۰/۷۳۴				

مأخذ: یافته‌های تحقیق **: معنی داری در سطح آماری ۱ درصد

به طور کلی معادله رگرسیون حاصل از این تحلیل به صورت زیر است:

$$Y = 2/661 + 0/128(X_1) + 0/158(X_2) + 0/181(X_3) + 0/144(X_4) + 0/303(X_5)$$

نتیجه‌گیری و پیشنهاد

نتایج حاصل از یافته‌ها نشان داد که اعضای شرکت تعاونی دامشهر به واسطه ماهیت فعالیتهای کشاورزی همچون وابستگی شدید به طبیعت، دوری از بازار مصرف و نهاده، سروکار داشتن با موجود زنده، فسادپذیری کالا (به ویژه شیر)، حجیم بودن و سختی حمل و نقل با مشکلات زیادی روبه‌رو می‌باشند که در ۶ دسته طبقه‌بندی شدند.

با توجه به نتایج تحلیل رگرسیونی، از مجموع متغیرهای تشکیل دهنده موانع و مشکلات تعاونی تولیدی دامشهر سپیدکوه، متغیرهای موانع مالی و اعتباری، موانع دیوانسالاری و مدیریتی، موانع انسانی و عاطفی، موانع فنی و تجهیزاتی، موانع ایمنی و ایمنی بر دیدگاه اعضای تعاونی نسبت به موانع و مشکلات فراروی توسعه تعاونی به طور معنی‌دار اثرگذار بوده‌اند و در مجموع ۷۴ درصد از تغییرات متغیر وابسته را تبیین کرده‌اند.

نتایج این تحقیق نشان داد که از دیدگاه اعضای شرکت تعاونی، موانع مالی و اعتباری بالاترین رتبه را در بین سایر موانع به خود اختصاص داده است که مهمترین دلیل این امر، به بالا بودن سود و میزان اقساط وام برمی گردد که این مسئله از یک سو، ناشی از ضعف مالی اعضاست که افراد را با مشکلاتی از قبیل: سودآوری پایین فعالیتهای، مشکل تأمین مالی نهادهای به دلیل گرانی روزافزون، عدم توانایی رقابت با کالاهای وارداتی، ناتوانی در بازپرداخت اقساط به دلیل طولانی بودن ماهیت فعالیت دامداری و دیر برگشت پذیری سرمایه در این فعالیت مواجه ساخته است و از سوی دیگر، ناشی از عدم همکاری بانکها در اعطای تسهیلات و به خصوص بالا بودن نرخ سود تسهیلات بانک و وثایق درخواستی از اعضای شرکت تعاونی می باشد. این نتایج با نتایج مطالعات پهلوانی و همکاران (۱۳۸۷)، وحیدزاده (۱۳۸۳) و غیاثوند و فرج الله حسینی (۱۳۹۰) همسویی دارد.

در این تحقیق مشکلاتی چون "نبود دامپزشک در محل"، "نبود کارگر در محل" و "مشکلات سکونت و سختی برای خانواده" در رتبه بندی مربوط به موانع نیروی انسانی و عاطفی، رتبه اول تا سوم را به خود اختصاص داده اند. این یافته با نتایج مطالعات گندم زاده و شهری (۱۳۸۸) و بذرافشان و شاهین (۱۳۸۹)، که کمبود نیروی کاری کارآمد، پراکندگی دهات و کمبود جمعیت را از مشکلات تعاونیهای تولید برشمرده اند، همسویی دارد. شکل گیری این قبیل مشکلات برای اعضای شرکت تعاونی ناشی از فاصله نسبی زیاد شهرک از مادرشهر (خرم آباد) و ضرورت اسکان و ماندگاری دایم در سایت می باشد و این امر اعضا را با مسائلی چون: کمبود تسهیلات رفاهی و خدماتی (به ویژه مشکل گاز) برای فرد و خانواده، کمبود خدمات دامپزشکی اعم از دامپزشک و افزایش هزینه های اجتماعی و اقتصادی ناشی از رفت و آمد به مراکز شهری مواجه ساخته است. لذا توصیه می شود شرایط راه اندازی کلینیک دامپزشکی مستقر در شهرک جهت عرضه بموقع خدمات دامپزشکی و دامپروری (واکسن، اسپرم، اصلاح نژاد و...) و اعطای تسهیلاتی به منظور تأمین سوخت بنزین به صورت یارانه ای به منظور تسهیل رفت و آمد اعضا فراهم شود.

با توجه به اینکه میانگین تولید شیر روزانه دامهای هر یک از اعضا برابر ۲۳۲/۵ لیتر و میانگین تولید شیر روزانه در استان لرستان ۱۷۰ کیلوگرم می‌باشد، بنابراین مشخص می‌شود میزان تولید شیر روزانه دامهای هر یک از اعضا از میانگین تولید شیر در استان بالاتر می‌باشد. در این راستا به منظور بهبود کمی و کیفی تولید شیر در سطح دامداریهای استان لرستان توصیه می‌شود با اتخاذ سیاستهای مناسب، زمینه اصلاح نژاد و بهبود وضعیت تغذیه دام، نوسازی و بهسازی جایگاه دام، برگزاری آموزشهای لازم و اعطای تسهیلات به دامداران استان فراهم شود. همچنین زمینه برای افزایش تعاملات بین اعضای سایر دامداریهای استان با اعضای شهرک دامشهر سپیدکوه به منظور بهره‌گیری از تجارب آنها فراهم شود.

نتیجه دیگر این پژوهش حاکی از آن بود که موانع ایمنی و امنیتی نقش به‌سزایی در بین موانع و مشکلات توسعه تعاونی به خود اختصاص داده است که این یافته با نتیجه مطالعات غیاثوند و فرج الله حسینی (۱۳۹۰) و شاه (۱۹۸۷) که موانع ساختاری و نبود یک ساختار پشتیبانی فنی در سطح گسترده را از مشکلات تعاونیهای تولید برشمرده‌اند، همسویی دارد. لذا امکانات لازم جهت اصلاح سیستم ساختمانها در راستای استفاده بهینه و درست از آنها و افزایش خدمات امنیتی در شهرک از قبیل نصب حفاظ، بهسازی ساختمانها و بهره‌گیری از سیستم امنیتی هوشمند در جهت افزایش امنیت توصیه می‌شود.

اعضای شرکت تعاونی در بین شش دسته موانع و مشکلات توسعه تعاونی، روی موانع دیوانسالاری و مدیریتی به عنوان اولویت دوم اتفاق نظر داشتند. این مسئله ناشی از حاکمیت جو روابط به جای ضوابط در توزیع خدمات و عدم رعایت اجرای آیین نامه‌ها و مصوبات می‌باشد که این نتیجه با نتایج مطالعات غیاثوند و فرج الله حسینی (۱۳۹۰)، بذرافشان و شاهین (۱۳۸۹)، کلارک و همکاران (۱۹۸۴) و روزا و همکاران (۲۰۰۰) مطابقت دارد.

در پایان در راستای از میان برداشتن مشکلات مطرح شده فراروی توسعه شرکت

تعاونی مذکور، پیشنهادهای کاربردی زیر مطرح می‌گردد:

- بازنگری و اصلاح مجدد فعالیتهای اداری به منظور کاهش موانع دیوانسالاری و مدیریتی موجود در شرکت تعاونی، از طریق اصلاح برخی از دستورالعملها و آیین نامهها؛
- سرمایه گذاری دولت در صندوق خسارت بانک کشاورزی جهت گذار اعضا (تولیدکنندگان) از بحرانهای مقطعی و جبران افزایش هزینههای تولید؛
- تأمین نهادهها از طریق شرکت تعاونی با هدف تأمین نهادههای ارزانتر، افزایش قدرت چانه زنی و اتحاد بیشتر اعضا؛
- از بین بردن مقررات دست و پاگیر اداری در روند ارائه خدمات توسط ادارات در تعامل با شرکت تعاونی؛
- تمدید استراحت و تنفس و استمهال بازپرداخت وامها (حداقل مدت ۱۲ ساله)؛
- پایین آوردن نرخ بهره وامها با توجه به سودآوری کم و دیر بازده بودن فعالیتهای دامی (مثلاً ۴٪)؛
- کمک در جهت تجهیز کمی و کیفی گاوداریها و ساخت و تکمیل سکوی دریافت شیر.

سپاسگزاری

با توجه به تأمین هزینه این پژوهش توسط اداره کل تعاون استان لرستان و نیز با عنایت به همکاری اعضای محترم شرکت تعاونی تولیدی دامشهر سپیدکوه خرم آباد، تیم پژوهش بر خود لازم می داند مراتب سپاسگزاری خویش را از هر دو نهاد به جا بیاورد.

منابع

۱. ابهری، ب. و قربانزاده، ج. (۱۳۸۴)، نقش دولت در تعاونی ها، مجموعه مقالات منتخب کنفرانس تعاون، اشتغال و توسعه، معاونت تحقیقات، آموزش و ترویج وزارت تعاون.
۲. امینی، ا.م. و رمضانی، م. (۱۳۸۵)، بررسی علل و میزان موفقیت شرکت های تعاونی مرغداران استان های مازندران و گلستان، مجله علوم کشاورزی و منابع طبیعی، ۱۳(۲): ۱۲۳-۱۳۲.
۳. بذرفشان، ج. و شاهین، ج. (۱۳۸۹)، آسیب شناسی تعاونی های تولید روستایی در ایران، چهارمین کنگره بین المللی جغرافیدانان جهان اسلام، زاهدان.
۴. پهلوانی، م.، کریم، م. ح. و قربانی، ح. (۱۳۸۷)، بررسی و نظرسنجی درباره مشکلات و توانمندی های بخش تعاون در استان سیستان و بلوچستان، فصلنامه روستا و توسعه، شماره ۱، مرکز تحقیقات و بررسی مسائل روستائی، تهران.
۵. جوانمردی، ح. (۱۳۸۳)، توانمندی ها و تنگناهای شرکت های تعاونی های تولید روستایی، دوهفته نامه برزرگر، شماره ۹۱۱.
۶. روحانی، (۱۳۸۱)، محاسبه اندازه مطلوب مساحت مزرعه در شرکت های تعاونی تولید روستایی استان همدان، مجله دانش کشاورزی، دوره ۱۲: ۹۷-۱۰۷.
۷. زارع یکتا، م.ج. و رزاقی، م.ح. (۱۳۸۷)، بررسی نقش عوامل مدیریتی در موفقیت تعاونی های مرتع داری استان گلستان، مجله ترویج و اقتصاد کشاورزی، ۱(۳): ۱-۱۴.
۸. سعیدی، ح. و اعظمی، م. (۱۳۸۷)، آسیب شناسی تعاونی های تولید کشاورزی در ایران، مطالعه موردی شهرستان کبودرآهنگ استان همدان، ششمین کنفرانس اقتصاد کشاورزی ایران.
۹. عباسی، ا. و وظیفه شناس، س. (۱۳۸۷)، بررسی نقش تعاون کشور و نظام بانکی در تأمین مالی شرکت های تعاونی تولیدی، دوماهنامه دانشور رفتار، ۱۵(۳۲): ۵-۹۵.
۱۰. غیاثوند غیاثی، ف. و فرج الله حسینی، س.ج. (۱۳۹۰)، تحلیل موانع و محدودیت های توسعه اشتغال در تعاونی های تولیدی کشاورزی ایران، فصلنامه پژوهش های ترویج و آموزش کشاورزی، ۴(۲): ۱-۱۴.

۱۱. فرآذین، ج. (۱۳۸۲)، معرفی و تعیین الگوهای حمایتی دولت از تعاونی‌ها با استفاده از تجربیات کشورهای دیگر، اداره کل تعاون استان آذربایجان شرقی.
۱۲. کلانتری، خ.، قهرمان زاده، م. و اسدی، ع. (۱۳۸۴)، ارزیابی وضعیت بازاریابی تعاونی‌های تولید دام و طیور، مطالعه موردی استان‌های منتخب، فصلنامه اقتصاد کشاورزی و توسعه، ۱۳(۵۲): ۱۰۷-۱۳۴.
۱۳. کوهی، ک. (۱۳۸۵)، بررسی آسیب‌شناسی توسعه تعاونی‌ها در سطح استان آذربایجان شرقی، وزارت تعاون، اداره کل تعاون استان آذربایجان شرقی.
۱۴. گندم زاده، ر. و ثمری، د. (۱۳۸۸)، عوامل مؤثر بر گرایش کشاورزان به عضویت در تعاونی‌های تولید شهرستان طبس، مجله تعاون، شماره ۲۱۲، وزارت تعاون، تهران.
۱۵. نظام شهیدی، م.ا. (۱۳۸۰)، اصول مدیریت تعاونی‌ها در ایران، چاپ اول، تهران.
۱۶. نکویی نائینی، س.ع. (۱۳۸۷)، نقش تعاونی‌ها در توسعه کشاورزی، ماهنامه دام و کشت صنعت، شماره ۱۰۸.
۱۷. وحیدزاده، ع. (۱۳۸۳)، آسیب‌شناسی مدیریت در شرکت تعاونی تولید، نشریه تعاون، شماره ۱۵۹.
۱۸. یعقوبی، ج. و حسینی، س.م. (۱۳۸۶)، تحلیلی بر موانع تحقق کارآفرینی در آموزش بزرگسالان و راه‌های آن، کنگره علمی آموزش کشاورزی، دانشگاه تربیت مدرس، صص ۱۱۲-۱۲۴.
19. Bhuyan, S. (2000), Paper presented at Grower and Manager Issues in Fruit and Vegetables Cooperatives, NCR- 194, Las Vegas Nevada annual meeting, Available on: <http://www.agecon. Kus. Edu/ acc/ ncr194/ publications.htm>.
20. Clark, A. K., Albright, J. L., Muller, I.D. & Owen, F. G. (1984), Raising Dairy Replacement Heifers: A Review of NC-119 cooperative research Review Article, *Journal of Dairy Science*, 67(12): 3093-3098.

21. Jones Jr, H. B. and Thompson, J. C. (1982), Agricultural co- operatives in the united states: Origin and Current states, *Journal of Agricultural Administration*, 11 (1): 1-22.
22. Juhasz, J. (1986), The reorganization of the agricultural sector of the LAO people's democratic republic cooperatives through production cooperatives, *Journal of Land Reform Settlement and Cooperatives*, 1(2): 61-72.
23. Lindner, J. R. & Wingenbach, G.J. (2002), Communicating the handling of non- response error in Journal of Extension Research in Brief Articles, *Journal of Extension*, 40(6).
24. Miller, L. E. & Smith, K. L. (1983), Handing non- response issues, *Journal of Extension*, 21 (5):45-50.
25. Mulayim, Z. G. (2003), Cooperative, Yetkin Yayınları, Ankara: 125-128.
26. Pages, E. R. & Markley, D. M. (2004), Understanding the environment for rural North Carolina, Center for Rural Entrepreneurship, Available on: <http://www.ruraleship.org>.
27. Russoa, C. & Weatherspoonb, D. (2000), Affects of managers power on capital structure: a study of Italian agricultural cooperative, *Journal of International Food and Agribusiness Management Review*, 3(1): 27-39.
28. Scrimgeour, F., McDermott, A., Saunders, C., Shadbolt, N. & Sheath, G. (2006), New Zealand Agribusiness Success: An Approach to exploring the role of strategy, structure and conduct on firm performance, Paper

Presented at to New Zealand Agricultural and Resource Economics Society, 25-27.

29. Smit, A. B. (2004), Changing external conditions require high levels of entrepreneurship in agriculture, XV International Symposium on Horticultural Economics and Management, ISHS, Acta Horticulture, 655.

30. Shah, T. (1987), Structural effects of India dairy cooperatives and the technological transition of a traditional dairy system, *Journal of Agricultural Administration and Extension*, 25(4):199-214.

31. Vehagen, K. (1980), Cooperatives and Rural Poverty: eight questions answered, Plunkett Development Series, Oxford.

